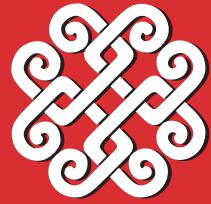

ХЕРАЛДИКА У ЛИТЕРАТУРИ +
ПРЕДСТАВЉАМО ГРБ ШАПЦА

Грбови

ЗБОРНИК ДРУШТВА СРПСКИХ ГРБОНОСАЦА - МИЛОШ ОБИЛИЋ

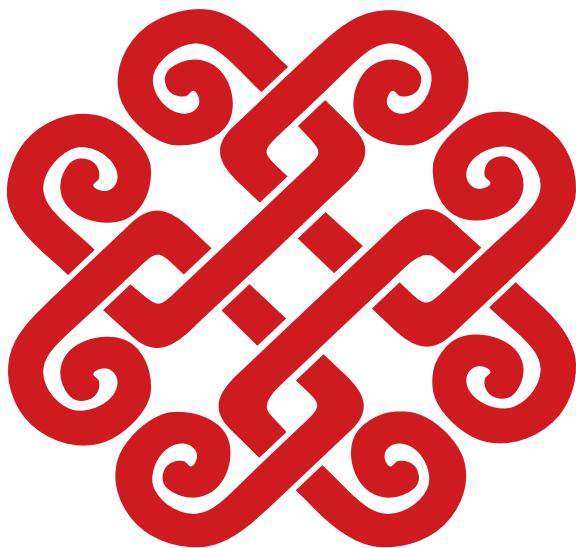
НОВИ ГРБ СРБИЈЕ

На једној од последњих седница српске владе усвојен је нови изворник односно књига стандарда за грб и заставу Србије

ПРОФЕСОР ЉУБОДРАГ ГРУЈИЋ, АУТОР РЕДИЗАЈНИРАНОГ ГРБА СРБИЈЕ:
У овом знаку побеђујеш, земљо моја

Драги читоци, драго нам је да смо у прилици да Вам представимо четврти број нашег гласила "Оцила" и верујемо да ћете, као залубљеници у хералдику, бити задовољни оним што смо припремили за последњи број у 2010.

Последњег месеца у години се, традиционално, "подвлаче црте" и бележе се постигнути резултати у одлазећој години. Наше задовољство протеклим периодом је велико јер из електронских писама која нам редовно стижу, разумемо да смо створили круг редовних читалаца нашег и Вашег "Оцила". Писма и Ваши коментари су нам драгоценi као путоказ у ком правцу да размишљамо при уређењу будућих бројева овог, за сада електронског, гласника.

Друштво је у 2010. било активно у обавезама које су прописане Статутом. У септембру је одржана редовна Скупштина која је ове године била и изборна. За најдговорније дужности, једногласно су изабрани: Марко Дражић као председник Друштва, проф. Љубодраг Грујић као потпредседник, а господин Дарко Бабић је изгласан за генералног секретара.

Ударна новост коју Вам у овом броју доносимо јесте усвајање новог изворника (еталона) грба Републике Србије. О овом великом професионалном и личном успеху потпредседника ДСГ, професора Љубодрага Љ. Грујића, који је аутор новог изображења српског знамена, можете прочитати у уводним странама.

Из пера руског хералдичког уметника и истраживача, Андреја Георгијевића Силајева стиже нам трећи и последњи наставак фељтона о двоглавом орлу у руској симболици.

Нажалост, протекло је непланирано много времена између излaska трећег и четвртог броја "Оцила". Узрок има више, а сви су, углавном, техничке природе. Као својеврсно извиђење и захвалност на стрпљењу, за наредне бројеве припремамо још радова које ће ексклузивно за наш гласник писати хералдичари и истраживачи ове племените дисциплине из других држава.

На крају, али не и најмање важно, посебну пажњу Вам скрећемо на нови дизајн "Оцила" што је резултат великог труда Уређивачког колегијума. Верујемо да ћете са новим и бољим изгледом листа још више уживати и текстовима које смо припремили.

Уз жеље за срећну и успешну 2011. годину, препуштамо Вас "Оцилу" број 4.

Марко Дражић,
председник ДСГ "Милош Обилић"

Позвољено је
штампање
изборника
за личне
потребе у
целости.
Фотографије
и слике су у
власништву
њихових
ауттора.

Уређивачки колегијум: Владимира Матевски, Марко Дражић,
Љубодраг Грујић, Небојша Џикић, Саша Крањчевић * Зборник ДСГ
"Милош Обилић" излази четвромесечно * Адреса: Шупљикчева
улица 28, 11050 Београд.

srpskigrbonosci@hotmail.com
www.heraldikasrbija.com

Нови ѡрб Србије.....	4
Пвојлави орао у руској хералдици.....	6
Усјон и њаг енглеској Ришелеја.....	11
Хералдика у литаратурни.....	15
Представљамо ѡрб Шайца.....	18
Освајање Рајхштајна - застава ћобеде.....	20
Словачка хералдичка сцена.....	22
Хералдички речник (Г).....	25

Heraldic artist:
Alexander Liptak ©2010

**Влада
СРБИЈЕ** прихватила
нове СИМБОЛЕ

КОНАЧНО УСВОЈЕН НОВИ ИЗВОРНИК ГРБА

Промењена ОЦИЛА и КРИНОВИ. ПЛАВА на застави још ТАМНИЈА.

Пише: **Владимир Матевски**

Умору значајних политичких и економских вести, у јавности је потпуно непримећено прошла информација да је на једној од последњих седница српске владе усвојен нови изворник односно књига стандарда за грб и заставу Србије.

да је орао заиста у полету.

«После дана и дана експериментисања, врат орла је остао скоро без иједног пера. Та пера су била пренатрпана и збуњујућа на застави. Круна је припијена уз грб. Нема више дводимензионалне круне исечене на пола. Шар је плав, бисери и флерони логични, али ипак довољно стилизовани. На великом грбу ресице су тродимензионалне и врло видљиве» закључује професор Грујић. ■

Аутор својеврсно новог грба и заставе је професор Љубодраг Грујић, који је, уз кључну помоћ и савете архитекте Драгомира Ацовића, завршио овај обиман, напоран и значајан посао.

«На изворнику, тј. књизи стандарда за грб и заставе Србије и њених званичника, радио сам првих шест месеци ове године. Сва изображења су предата до краја марта. Мало касније је дошао на ред завршни рад на књизи стандарда, која има 48 страница. Комисија је тај еталон усвојила једногласно 16. априла» објашњава професор Грујић.

Он додаје да су коначно све боје на грбу и застави кодификоване и њихове нумеричке вредности дате у скалама. Тако је плава боја, како каже аутор, коначно тамнија у односу на раније верзије.

«Проучили смо стотине орлова из наше историје, направили смо читаву студију кљунова и оцила. Грб у досадашњој употреби је био само радна верзија заснована на Краловом раду од пре 120 година» каже професор Грујић.

По његовим речима, крин и ноге орла су били тешки за међусобно постављање.

«Пријатна ми је идеја да орао иде да зграби кринове, да кажемо, у њиховој одбрани» прича аутор.

Крила су направљена да суптилно показују да су благо савијена ка унутра, тј.

Редакција "Оцила" увек припрема ванредно издање зборника за почетак 2011. године, који ће бити посвећен новом грбу Србије.

Храм Богородице са крстоницом на острву Парос, средина 6. века (фотографија

Трећи РИМ

Пише: А. Г. Силаев
Превео: Марко Дражић
уз драгоцену помоћ Јлоне Ненадовић

Два су Рима пала,
трећи стоји,
а четвртог неће ни бити.
Да ли је сачувани орао
заменио још древнијег
или је пред нама првобитни
средњевековни симбол
византијске "хармоније
сфера" –
јединство Василевса и
Патријарха,
императорске и црквене
власти у њиховом
пролазном овогемаљском
служењу Свештињем?

На једном од грчких острва - Паросу које заједно са Миконосом, Делосом, Санторинијем и још неколико других чини Кикладски архипелаг, сачувао се чудесни Храм Пресвете Богородице. Њени главни мајстори-градитељи били су ученици Амфилија из Трала и Исидора из Милета, мајстора који су саградили константинопољску Свету Софију. По архитектонској традицији тог времена једноставност и грубост спољњег облика саборнога храма представљала је оштар контраст пластичном и декоративном богатству његовог унутрашњег пространства.

Без обзира на скромније размере и одсуство "лебдеће у ваздуху" централне куполе, храм Богородице није ништа инфериорнији у односу на Свету Софију што се тиче оригиналности конструкцијских решења, те задивљује хармонијом црквених лађа разних висина, хора и аркада које их деле, што данашње архитекте називају "игром простора".

Велелепност тога храма родила је и једну легенду - пошто је видео дело свога ученика, једног од градитеља Свете Софије обузела је горка завист. На превару је намамио ученика који га је толико надмашио на крај скеле и гурнуо га у море. Умирући је ипак успео у последњем тренутку да ухвати свог убицу за ноге и тако су обојица завршила на дну мора.

Хтели не хтели, ми верујемо у ту легенду, а храм је пун и других

тајни, но нема никог, ко би могао да нам одговори на сва питања која нас занимају...

На поду, у центру храма, тачно под куполом са које на срушени свет гледа Спаситељ Сведржитељ, постављена је мермерна плоча са изрезбареним изображењем двоглавог орла. Може се приметити да је у древности ову плочу окруживао читав низ бордурних плоча са урезаним орнаментима. На-жалост, приликом неколико реконструкција пода храма остале плоче су исчезле и само је једна од њих, случајно се нашавши поред, остала читава.

Да ли је сачувани орао заменио још древнијег или је пред нама првобитни средњевековни симбол византијске "хармоније сфере" - јединство Василевса и Патријарха, императорске и црквене власти у њиховом пролазном овоземаљском служењу Свевишњем? Чак и ако у историји Византије није била створена таква идила, она је ипак ту пред нама као овај савршени симбол јединства.

Ово изоловано откриће није у могућности да нам појасни да ли тај симбол који се тако понизно налази под ногама верника у Цркви, представља знак пролазности земаљске славе или је такав положај плоче на којој је тај духовни амблем. Управо се духовна симболика може указати на местима на која испразна световна власт никада не би поставила своје државна знамења, а којих, што смо раније утврдили, није ни било.

Након свега, испразност земаљског постојања схватили су још раније и духовни предсвештеници Хришћанства, пророци Цар Еклесијаст и псалмопевац Давид, и те заповеди су у Византији биле познате сваком просвећеном и верујућем човеку.

Споменици Кападокије непристрасно сведоче о традицији да се монаси сахрањују не само у поду пећина-храмова већ и у поду својих ћелија тако да нема потребе да улазимо дубље у Богословље и повест монаштва. За цео век занемаривања и скрнављења православних светиња од стране муслимана, надгробне плоче су нестале, а прах упокојених пустиняка је развејао ветар, тако да само један број плитких гробова у вулканском туфу чува сећање на древне обичаје.

Иронично се можемо запитати, није ли та храбра и истинолубива симболика хришћанске понизности усвојена и од стране западног витештва током 4. крсташког похода када су своје мачеве одвратили од мухамеданаца и уперили их против свог савезника - ослабљене, али и даље богате Византије? Колико је културних достигнућа прихватила похлепна и огрезла у незнанују "крстоносна" Западна Европа из својих додира са Арапима и православним Ромејима који су увек били поносни на угодан живот и просвећеност своје древне државе? Било како било, обичај да се преминули сахрањују у подове храмова и да се та гробна места покривају плочама са изрезбареним епитафима чврсто се укоренио и у традицији западних вitezова, а најбољи пример за такво нешто је Катедрала Светога Јована на Малти.

Данас је немогуће судити о томе да ли је плоча са двоглавим орлом украшавала под константинопољске Свете Софије. Варварска пљачка те светиње 1204.

године од стране "хри-
столубивих" вitezова
може се упоредити још
само с њиховим ци-
низмом.

Посадивши на олтар,
где се врши Божја
служба и где се чува Крв
и Тело Христово, голу
блуднику, Италијани и
Французи су изгулили
позлаћене и посребрене
делове двери, разбијали
су о зидове драгоцене
стаклене мозаике како
би сакупили чисто злато
које је служило као
везиво између стакала
која чине мозаике.

Храм су оставили без
непроцењивих икона,
златних и сребрних све-
ћњака, многопоштова-
них моштију древних
хришћанских Светитеља,
које су крстоносци испо-
четка уништавали, да би
касније почели да их
продају по западно-
европским градовима,
прибављајући тако себи
корист.

Било како било,
нема основа за пре-
тпоставку да се двоглави
орао раније појавио у
калдермисаном поду
прастарих православних
храмова јер у времену
од 6. до 10. века ње-
гово присуство у визан-
тијској култури уопште
није забележено.

У рас прострањеност
такве црквене традиције
можемо се уверити, сем
на Паросу, и на пери-
ферији главног града
острва Пархија где се
сачувало мали касно сре-
дњевековни храм који се
према традицији архи-
тектуре грчих острва
налази под кружним
сводом. У храму налази-
мо плочу украшену дво-
главим орлом који је
изрезбарен на њој. У тој
малој светињи нема
куполе, али се јавља

иста невидљива вертикална на живопису свода Цркве
Пантократор се налази тачно над плочом са орлом.

Многе стра-нице последњих поглавља историје
Византије су повезане са крстоносцима, но ми ћемо
отворити једну која нас изнова враћа на древну Русију.

На Пелопонезу, који је у првој половини 13. века
ушао у састав атинског војводства основаног од стране
крсташа, моћни вitez Гијом де Вилардуен је 1249. године
саградио своју тврђаву. Она се налазила на врху планине
Мизитра на неколико километара од главног града древне
Спарте. Грчки топоним је, под утицајем француског језика,
претрпео измену и добио је име „Мистра“ са акцентом на
последњем слогу.

Павши у византијско заробљеништво, чија територија
је после 1204. године била смањена на размеру Никејске
Империје на јужној обали Црнога мора, вitez Гијом је био
приморан да у име откупа врати све своје поседе на
 полуострву, а међу њима и Мистру. Под зидинама те
француске тврђаве, на благој падини планине, никao је
византијски град, где су се касније родили последњи
император из династије Палеолога и његова братаница,
Софија, будућа велика кнегиња све Русије.

Мистра је много надживела империју оставши типично
византијски град све до краја 17. века. На територији
града, блиски суседи били су дворац Морејских деспота,
црквено имање Митрополије, неколико манастира и
парохијских хра-мова те домови становника и радње
трговаца и занатлија. Данас се град исто сматра живим,
нажалост његове малобројне становнике чине само
неколико монахиња из једног чудом сачуваног манастира
и свештенство митрополије.

На уласку у митрополитско црквено имање срећемо
се са белом мермерном плочом која је уградњена у камену
ограду. На плочи је изрезбарени дволави орао и
пратећи текст на грчком.

Не јавља ли се та плоча као још један од доказа да је
мотив којим се овде бавимо припадао црквеном свету?
Чак је и под крилом орла изображен путир који не може
бити ништа друго до симбол Свете Тајне причешћа.

У саборном храму нас чека и већ виђен вертикални
однос између живо-писа унутрашње стране куполе и
рељефног двоглавог орла на поду, а чије су главе
окренуте ка олтару. Несумњива припадност двоглавог
орла аутокефалној Грчкој православној цркви истиче се и
свуда у савременој Грчкој држави. Захваљујући посебним
односима Цркве и Државе (Зборник „Помесне
православне цркве“, странице од 424. до 341.) на сваком
храму вију се две заставе: бело-плава, државна, и златна
са црним двоглавим орлом, црквена. Хтели или не хтели
поставља нам се питање чија се застава појавила раније?
Руска императорска или Грчка црквена?

Када видимо тужну слику рушевина дворца Морејских
деспота где је расла и била одгајана будућа жена Ивана
III, не можемо се надати да употпунимо наше знање о
улоги двоглавога орла у животу и символици последњих
Палеолога. Рељефи црквеног имања Митрополије који су
окруживали Софију у детињству су се сачували и они нам
дозвољавају да се сагледамо проблем усвајања
византијске символике и московског двора са једно доста

Лице и наличје печата Ивана III 1497.
(цртеж аутора)

неочекиване тачке гледишта. Додуше, неочекиване само за оне који искључују духовни аспект историје од свих других страна њеног проучавања.

Сва несрћа свих совјетских и постсовјетских изучавалаца тог питања лежи у томе што су, без обзира на своју „интелектуалност”, оставили заклети атеисти, неспособни да продру у религиозно сазнање људи из далеке прошлости. Само разматрање мотивације понашања средњевековних моско-вита није могуће са усних позиција савременог политичког рационализма јер тако узвеши никада не можемо да изложимо описане историјске догађаје у целости. Писати истину о право-слављу, а не бити православан је не-могуће. Издавачи тих дела су из наведених разлога и дodelili двоглавом орлу сумњиву улогу византијског императорског амблема, кога су позајмили московски владаоци како би свом Кнезевству дали већи сјај и политичку тежину.

Каквог је заиста орла донела своме мужу ова грчка племкиња, која се игром судбине претворила у морејску избеглицу без земље? Само онаквог каквог је она знала од детињства

- древни црквени амблем, који је у себи садржавао и некадашњу величину „хармоније сфере” и горчину нестајања православне империје заједно са њеном последњом династијом. Донела је само овако описаног орла јер просто никакав други није ни постојао.

Улазак двоглавог орла у хералдику родовског племства у 12. и 13. веку не можемо да везујемо и

упоређујемо са његовим коришћењем на руском државном амблему и то из два разлога: у Русији тога доба није био познат појам сједињавања грбова - када се грбу мужа владара присаједињује породично-територијални грб супруге-вла-дарке, а друго, поменутих грбова није ни било тако да није билоничега за сједињавање.

Са кавим орлом је могао да буде упознат сам Иван III? Могуће да му је био познат народни мотив двоглаве птице са вероватним староверним садржајем или он није одговарао његовом статусу православног владара. Са много мањом вероватноћом Велики Кнез је могао знати предања о двоглавом символу предводника древних Дружина или ни на новцу ни на печатима древноруских Кнезова, а почевши од Рјурика, такав символ се не налази.

Господару све Русије свакако није пристајало да личи на „христољубиве” грофове и бароне који су у своје грбове укључивали двоглавог орла у знак својег учешћа у крсташким походима где су некада наступали као савезници, а потом и као пљачкаши Византије тако да ћемо и ову вероватноћу искључити.

Не може бити ни речи о појави двоглавог орла у символици Кнежева Московских у својству знака територијалне претензије које су проистекле из митског византијског наслеђа Софије Палеолог. Чак је и да би својој титули додао „(господар)...и целе Русије” Иван III је морао да поведе рат против Велике кнежевине Литваније. Зар је могла млада Московска кнежевина, која је тада била заузета искључиво сабирањем руских земаља да крене на чудовишно огромну мусиманску империју без обзира на то што је она погазила православни крст Свете Софије? То чак није успело ни победоносној армији генерала Скобељева која је у другој половини 19. века стала на само 50 км од Стамбола!

Након турске окупације православних земаља у Малој Азији и Балкану једино је Русија остала упориште истинске апостолске цркве и њена једина војно-политичка и економска подршка. Управо на њене просторе се фактички преместио центар Васељенског православља, иако се чак и данас у похвалним песмама византијског канона име Цариградског Патријарха помиње прво.

Дакле, управо је таквог орла укључио у руску државну символику мудри владар Иван Васиљевич IV византијски црквени амблем Васељенског православ-ља јер је и сам Господ дао Русији у задатак историјску мисију спасења Своје Цркве и свих православних народа који су пали под мусимански јарам. Управо је то оно што је остало у наслеђе руском госпо-дару без обзира на садржај путних

сандука које је са собом донела његова морејска не-веста.

Као потврда реченом служи нам и сам печат Великог Књаза, на њему је двоглави орао одвојен од родовног амблема Великих Кнежева Москвских и постављен је на обратној страни печата. Обе главе орла, као и на рељефима Мистре, окруњене су малим једноставним крунама отвореног типа али између глава још нема крста као и треће велике круне, који се јављају већ на царским печатима. Руска црква је у то време била изолован организам од световне власти и још није потпуно пала под утицај самодржавља.

За време великог Кнеза и господара све Русије Василија III, сина Ивана III, настале су идеолошке основе сједињења два символа световног и духовног у јединствени грб руских самодржаца. У писмима самом Књазу и његовим војводама псковски калуђер Филотије је на основу националног тумачења старозаветних

књига Данила и Езре формирао религиозно-политички концепт „Москва-Трећи Рим“. Два су Рима пала, трећи стоји а четвртог неће ни бити. Идеологија Москве као трећег Рима, добила је свој одраз не само у спољнополитичкој делатности Русије 16. века већ и као последицу, у титулисању и симболици руских самодржаца.

Током владавине унука Ивана III, првог руског цара Ивана Васиљевича IV Грозног, у државној символици Русије налазимо већ све њене основне компоненте. Овални штит са династичким амблемом Великих Кнежева Московских заузeo је своје достојно место ма прсима двоглавога орла, давши тој сложеној фигури дубоко лично значење. Као што Богомладенац на грудима Богородице Оранте оличава њену суштину Богородитеља, тако је и Московски грб који је присаједињен симболу Васељенског православља обзнатио свету о истинском задатку Русије.

Изгледа да се данашње општеприхватљиво хералдичко средство постављања мањег амблема на централно место веће фигуре појавило као буквално графичко оличење религиозно-философског модела „Москва - Трећи Рим“, при чему се композитна и смислена основа такве примене црпла из иконописанија 16. века, а не из хералдичких приручника који су били непознати у то време (Силаев, 2002., странице од 107. до 111.). Двоглави орао, познат у Русији од древности, најзад је добио јако изражен национални призвук захваљујући томе што је од Византије примио прастари религиозни садржај.

Без обзира колико је знаменит и славан хералдички орао његов митолошки праузорак није ишчезао из руског народног живота. До краја 19. века остао је као свечани мотив на везовима северноруских сељака, а још се под Иваном Грозним у смислу особног знака јавио на штитовима нама непознатих руских ратника као и на украсним глиненим и керамичким плочицама.

О хералдичној судбини двоглавога орла написано је много књига и научних радова али још увек нам предстоји да откријемо и дамо нови смисао многим гранама његове загонетне форме и многозначним садржајима ■

ЛИТЕРАТУРА

- В. И. Кулаков: „Претходник амблема Византије“, „Гербовед“ двобр. 5/6 1994. („Гербовед“ је алманах Руског хералдичког колегијума)
- В. И. Лавренов: „Руски државни орао, историја амблема и символа“, „Гербовед“ број 2, 1992.
- Н. П. Лихачев: „Неколико старијих типова печата византијских императора“, Москва 1911.
 - А. Рибаков: „Родноверије Старих Словена“, Москва 1982.
 - А. Рибаков: „Родноверије Древне Русије“, Москва 1988.
- Спицин: „Старине чудског племена настањеног поред реке Каме“, Материјали о руској археологији број 26, Санкт Петербург 1902.
 - Помесне православне цркве, Зборник, Москва 2004.
 - Г. Силаев: „Извори руске хералдике“, Москва 2002.
- В. В. Стасов: „Руски народни украси“, Санкт Петербург 1872.

Успон и пад енглеског *Ришельеа*

Аутор:
Небојша ДИКИЋ

Чланак пред вама представља не само хералдички оглед у блазон и историјат грба кардинала Вулзија, већ и делић саме историје ове изузетно значајне личности средњовековне енглеске краљевине.

Инспирацију и идеју за овај чланак дала ми је серија „Тјудори“ која је емитована на енглеској, али чини ми се и на некој од наших ТВ станица. Лик Томаса Вулзија глуми легендарни новозеландски глумац Сем Нил. Можда његова уобичајено маестрална глума, можда сами лик Вулзија, обичног грађанина који се успео уз лествице затвореног класног друштва каква је била Енглеска

средњег века, а увеко и данас осстало, учинило је да се заинтересујем за Ришельеа Енглеске и мало дубље зађем у његов историјат. Шта бих друго гледао него његов грб. Проучавајући грб кардинала Вулзија дотакао сам се и атмосфере доба у којем је живео, чувеног краља Хенрија VIII, његових несрћних невеста, успона и пада кардиналовог. У овом случају, хералдика је оправдала своју дефиницију помоћне историјске науке.

Томас Вулзи је рођен у Ипсвичу, Сафок (Ipswich, Suffolk) у трговачкој породици. Дакле, није био сиромашан и самим тиме што је похађао Универзитет у Оксфорду довољно

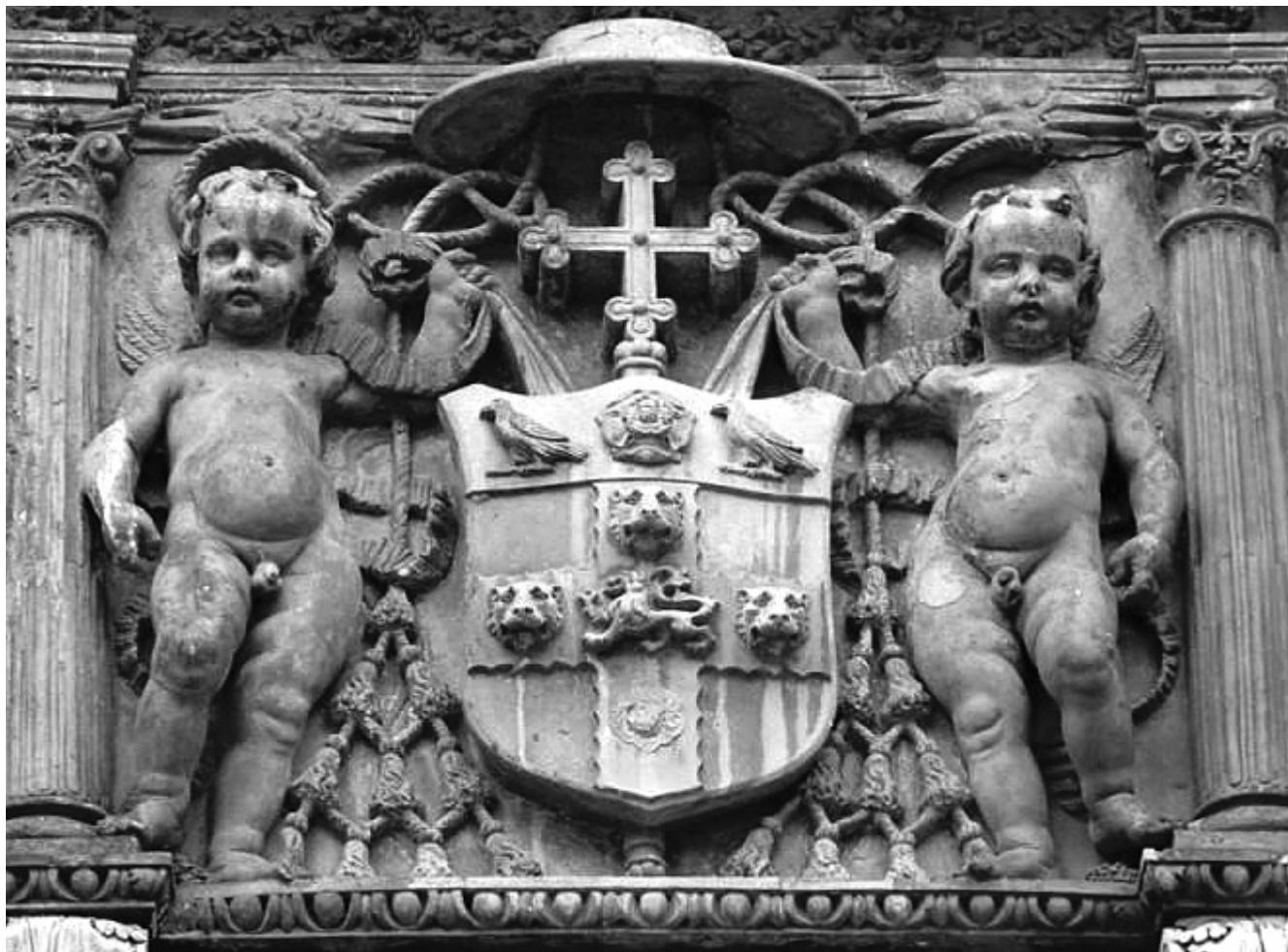
говори да је потекао из породице средње класе. Наводим ово као противаргумент тврдњама о сиромашном сељачету које се домогло највише могуће позиције у краљевини, тзв. романсирана биографија. 1498. године је рукоположен за свештеника и убрзо је додељен као капелан младом принцу Хенрију, будућем краљу Хенрију VIII од Енглеске. Овде можемо видети узроке и разлоге Вулзијевог каснијег успона у каријери. Једноставно, човек је био од поверења младом принцу и сасвим је логично да је крунисањем за краља исти тај принц себе окружио оним људима у које је имао највише поверења. У то доба и сам Хенри је представљао узданицу и једног од најпросвећенијих енглеских монарха до тада. Умео је да чита и пише, за разлику од многих своји колега и савременика. Сам је састав-

љао своје говоре и писма, што је наилазило на велику неверицу страних амбасадора. Поред црквеног клера било је и међу племством и грађанством писмених, али то није било на неком високом нивоу.

Вулзијев пад започиње Хенријевом жељом да своју постојећу и сасвим легалну супругу, краљицу Катарину, шпанску принцезу, замени млађом и лепшом Аном Болејн, кћерком својег дворанина и племића. Основни разлог томе разводу, као и многим каснијим, је била неутажива Хенријева жеље за сином. Катарина, а и многе након ње, нису биле те среће да му подаре наследника, већ само наследнице. Вулзи, који је и онако услед својег положаја имао мноштво непријатеља јер је живео раскошно, имао жену, богатство, успех, није био у могућности да ма колико црпео свој велики таленат испуни Хенријеву

Портрет кардинала Вулзија, непознатог аутора, уље на платну, касни 16. век

Блазон Вулзијевог грба на енглеском гласи - Штит: Sable, on a cross engraved argent, gules, a lion passant guardant between four leopards faces azure. On a chief of the second a rose of the third between two cornish choughs proper. Членка: A naked arm embowed, in the hand a shin-bone, all proper. Членка почива на венцу сребрне и зелене боје, који лежи на витешкој кациги. Девиза: MANUS HAEC INIMICA TYRANNIS.

жељу, заправо заповест. Тиме је себи запечатио каријеру. Умро је у ле-честерској опатији на путу ка суду под оптужнициом издаје краља и ин-тереса краљевине, понижен и свр-гнут са положаја краљевог канце-лара. Његов пад није му донео заборав, јер данас он представља једног од најзначајнијих црквених и државних великородостојника у енгле-ској историји.

Пре него се посветим опису грба кардинала Томаса Вулзија, увео бих читаоца у сама правила која прате израду и блазон грба једног карди-нала.

У католичкој цркви, кардинал је високи црквени званичник, бискуп. Скуп свих римокатоличких карди-нала/бискупа чини изборно тело новог папе, тзв. College of Cardinals. Дужности кардинала су прису-ствовање састанцима наведеног тела и стајање на располагању па-пи за потребе саветовања, нара-вно поред уобичајених дужности које један високи црквени звани-чник има у својој диоцези. Карди-нал може имати и задужења вође-ња одређених служби при папској курији.

Реч/термин кардинал потиче од латинске речи цардо и може се пре-вести као вођење или руковођење.

Кардиналски грб се састоји из цр-веног шешира (галеро) из којег изла-зи по 15 црвених кићанки са обе

стране штита. Штит и мото се додељује у зависности од саме лич-ности кардинала, тј. да ли је већ имао грб или му се прави.

Слично наведеном примеру, сле-дећи утврђена правила, образован је и грб кардинала Вулзија.

Кардиналов грб вуче симболику из његовог родног краја Сафока (Su-folk):

сребрни крст - алудира на гро-фове Афорда (Ufford),

четири плава хералдичка леопар-да - грофови Де Ла Пола (De la Pole) и војвода Сафока,

две чавке црвених ногу - алудирају на кардиналовог свеца заштитника Томаса Бекета (Thomas Becket), давног претходника на надбискупском трону јоркширске надбискупије,

црвени лав - Вулзијев заштитник папа Лав X, који је прогласио Вулзија кардиналом,

црвена ружа - Хенрија краља из породице Тјудор, иначе црвена ружа је симбол Тјудора,

мото је на латинском и груби пре-вод би гласио: "Ова рука са сјајном кости дићи ће се само у бесу против тирана или тираније".

Занимљива је и симболика боја и елемената изражених у блазону грба:

црна хералдичка боја (sable) - сим-болизује постојаност,

лав - симбол снаге, храбрости и великородности,

ружка - представља лепоту и ми-лост.

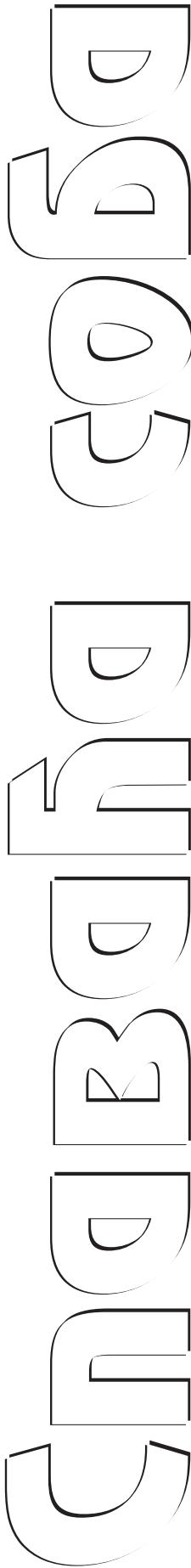
Грб је регистрован у College of Heralds, Лондон, Енглеска, и додељен кардиналу Томасу Вулзију. Грб је могуће видети у Хамптон корту (Ha-mpton Court), грађевини коју је подигао Вулзи и касније поклонио краљу Хенрију, као и у Христовој цркви у Оксфорду, чији је оснивач сам Вулзи.

Актуелни грб Христове цркве у Оксфорду (The Christ Church, Oxford) је у ствари Вулзијев. С обзиром да је оснивач првог универзитета у тим крајевима, свој грб је оставио у наследство наведеној институцији. Године 1525. кардиналов уни-верзитет је званично добио свој грб. Мало другачијег облика штита, што у принципу у хералдици није битно (блазон је оно што чини један грб, сликовна представа је само уметнички утисак и приказ), грб се током историје мењао у уметничком смис-лу.

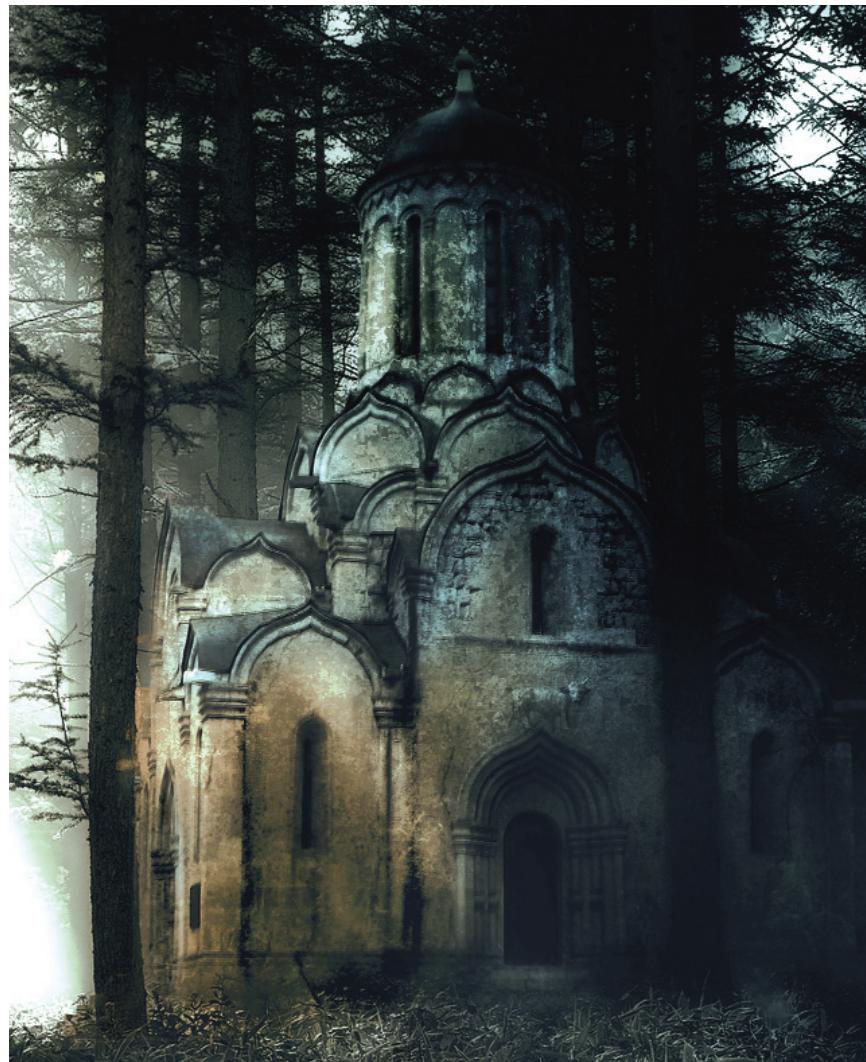
Кардиналски шешир са кићанка-ма, који чини кресту овог грба, не представља његов изворни део, али је постао синоним повезан са Хри-стовом црквом и приказује са на њеном грбу. Оригинални кардинал-ски шешир Томаса Вулзија је сачуван у библиотеци универзитета у за то посебно направљеној кутији. Грб је истакнут на свим зградама упоредо са другим инсигнијама Вулзијевих зва-ња и титула. ■

На слици лево видимо пример једног од Вулзијевих грбова из времена када је био надбискуп Јорка. Свој породични грб је спојио са грбом своје службе, који се налази на десној хералдичкој страни (пос-матрачева лева). Из наведених података могу да закључим да кардиналов отац није баштинио грб јер из описа и симболике елемената самог грба очигледно је да је блазониран у време када је Томас Вулзи био у милости. Нажалост нисам могао да утврдим које је то године било.

Милорад Павић

Хрт је користио прилику кад Атилија не залива цвеће музиком да глође ногу клавира. Тако је било и овога јутра. Атилија није свирала. Она је плакала и на поклопцу клавира писала једно писмо. Повремено животиња је прекидала свој лењи посао да би погледала забринуто у господарицу.

Драги протомајсторе Јоване, као што знате, мој отац је најуро неисплаћеног Дамаскина и његове раднике. Вели, неће да плаћа за недовршену кућу. Ко да су они криви. А ни Вас неће више да плаћа, јер "шимшир не расте" - како каже.

Осечам због тога грижу савести, јер за све је крив мој отац. Ко зна где је и шта згрешио. Зато Вам шаљем накнаду трошкова које сте имали, као и новац за Дамаскина и Дамаскинове раднике да платим њихов труд на палати. Једино ви ћете моћи да их пронађете по градилиштима и мога оца раздужите код њих овим новцем. Ја и мој кочијаш нисмо успели да им ућемо у траг. Ако нешто претекне употребите на зидаше цркве некоме ко-

ме црква од шимшира хоће да расте.

Жао ми је што се све око мог будућег венчања овако неславно завршило. Али погледајте увече: звездано небо и над њим у свемиру огромна свеобухватна мисао...

Ваша као кћи Атилија.

Пошто су новац и писмо уручени, Атилија је почела изводити очеве хртове у шетњу, да одеру нокте. Било је пролеће, врт који је давно плански засађен око очеве куће испуштао је једне мирисе јутру, друго биље (посебно одабрано у ту сврху) одисало је свежином у подне по жегама, а ноћно цвеће се одазивало на месечину у плимама мириса. Атилија је плаکала у урне за скупљање суза које је дуж стаза некада поставио несрћани Шуваковић, време је пролазило, месеци су протицали. Атилија је решила да пусти дугу косу. Сачекала је месечеву младину, подсекла власи и ставила их под камен да је птице у гнездо не однесу.

Седела је и чекала да јој коса порасте. Осећала се усамљена, њен вереник Александар био је далеко на

походу, неимари Дамаскин и Јован били су ко зна где, оца није разумела и грдила га је кад год би лично на њену покојну матер, а он је на своју умрлу жену Марију лично нарочито недељом и празником...

Једнога јутра Јагода је дошао усплахирен и донео господару важну вест:

- Шимшир је кренуо! Шимшир опет расте!

То је било тачно: зелени храм промајстора Јована успињао се опет ка небу полако, али сигурно.

- То значи да и онај други храм од камена на Тиси такође расте - закључио је Николић и заједно са ћерком одјурио право на своје имање код Аде.

Али, тамо их је чекало разочарање. Започета и недовршена грађевина била је у више него у једном стању. Камен је био развучен све до темеља, једва се назирао у шикари, корову и парлозима где је некада било градилиште.

Николић је у бесу хтео да удари ногом хрта што се мотао око њих, али се сетио да хрт једа пре но што нога стигне до њега и на време се уздражао. Сео је у кочије и вратио се кући.

Атилија није пошла с њиме. Седела је на обали реке и полугласно певала:

Тисо, тиха вodo, срца мог слободо,
Ти, капља слабости, Ти, поток радости!
Аравијско злато Средом тебе плови,
Из срца призвато Име од љубови...

Предвече ушла је у недовршену палату. У трему под стубовима била је од глеђосаних зидних опека начињена велика мапа цelog тог дела Потисја. У живим бојама печене земље био је приказан околни предео - и Ада, и палата на Тиси и шуме, брегови и вароши у даљинама. При дну биле су дате размере мапе с подецима у миљама. А у горњем углу била је насликана велика лопта земљиног шара прободена стрелама које су означавале стране света.

У холу са отвореним огњиштем у једном прозору нашла је кључеве соба. А мало даље и Дамаскинов велики дунђерски шестар од дрвета.

- Гле, заборавио је нешто!

То је била каква-таква порука од њега и то ју је обрадовало.

Спаваћа соба није била закључана и Атилија јуће. Знала је по Дамаскиновим нацртима да је спаваћа соба средиште палате. Али није очекивала да је тако огромна, кружног облика, с раскошном округлом постельjom на средини. Бацила се на кревет плачући.

Смркавало се, решила је да

преноћи у палати, увела хрта и наредила да јој донесу обед у кревет. Јела је слатко као што се увек слатко једе после плача и зурила у чудну одају над собом. Коса јој је бесомучно пущкетала, а бесмислени одломци из давних разговора противали су јој кроз мисли мутећи их. Чула је како неко у њеним сећањима каже да је вино вечити болесник као жена, а умире као човек и само ретка вина надживе људски век... Око ње су владале две тишине, једна мала у палати и друга безграницна напољу у ноћи, од које се боји хрт у соби... Тада је погледала кроз прозоре, којих је било три. Један прозор је гледао ка Тиси која се није видела у ноћи и кроз њега је допирала свежина и мириш воде. Са Тисе јуће и неки крик који је уплаши и Атилија реши да се закључи. Али кључ се окретао у брави, а брава никако није хтела да га прихвати. Да није имала безграницно поверење у Дамаскинову умешност Атилија би помислила да је брава неисправна. Овако је окретала и даље бројећи. Тек код тридесетог окрета кључа брава шкљоцну и затвори врата. Од тога се Атилија уплаши још више. Није знала да ли ће моћи да одбрави собу и са ужасом је помислила да ће можда остати заробљена у палати. Али, при одбрављању код тридесетог обрта кључа врата се отворише без муке. Изнурена од плача и страха, гледајући у прозор према Тиси Атилија заспа.

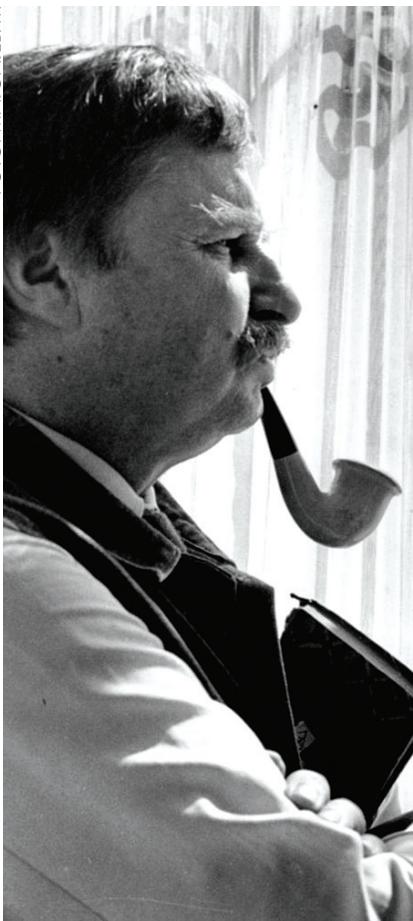
Ујутру пробуди је Сунце. Собу је Дамаскин окренуо тако да Атилију свако јутро буди Сунце. Око ње се ширила непозната кружна, као шестаром извучена спаваћа соба. Атилија се сети шестара који је нашла и помисли:

- Ако шестар забодем у средину собе, што ће рећи у средину палате и овог кревета на чијој средини лежим...

И тада Атилија крикну готово осетивши Дамаскинов шестар тачно међу ногама.

- Што је Дамаскин безобразан! - помисли и нехотице. Мало се прибравши, уствари на неки начин подстакнута, Атилија настави са истраживањем. Устаде да загледа кроз прозор пун сунца и тамо остале без даха. У врту пред прозором стајала је црнопута женска прилика зелене боје. Својим стакленим очима гледала је камена девојка у Атилију и призивала је себи кахипростом леве руке. Десну руку није имала.

То је кип који је Дамаскин ископао - схвати Атилија и одмах закључи да је биста на имање враћена крадом од њеног оца као Дамаскинова порука.

- Ако спаваћу собу схватим као шестаром извучен круг, могу да кренем од средишта собе у правој линији кроз овај прозор на Исток, куда ме кип позива. Ако продужим колико треба да иде да би се нешто десило, можда ћу открити шта ми даље Дамаскин поручује. Али колико треба ићи?

Атилија хтеде да изађе у врт, али се опет испречи брава. Тридесет пута морала је обрнути кључ као и синоћ да би се одбравила врата. Тада јој би јасно. Тај број била је уствари слеђећа реченица Дамаскиновог писма без речи.

Она изађе на трем и приђе мапи Потисја. Забоде Дамаскинов шестар у Тису код Аде где је била палата и начини круг са полупречником од 30 миља користећи размере с миљоказом при дну мапе. Затим од средишта повуче праву тачно на Исток. Круг и полупречник се укрстише на месту које се звало Темишвар. Атилија је весело поскучила и довикнула Јагоди:

- Прежи, Јагода, идемо на пут! У Темишвар!

У томе месту упутише је до новоподигнутог храма Ваведења, који она одмах препознаде на основу

нацрта које је својевремено њеном оцу поднео Јован "Лествичник". Храм је био исти као онај шимширов храм, само овде довршен у камену и мрамору, са својих седам прозора. Била је то, нема сумње, црква протомајстора Јована посвећена Ваведењу Пресвете Богородице у Храм.

Атилија уђе.

- Уђите, уђите, госпођице Атилија - већ вас дуго чекамо - рече свештеник и посади је на једно седиште близу олтара. Над седиштем Атилија угледа лепо извајан грб Николића од Рудне.

Поп јој поднесе једну исправу с печатом и мајушну кутију од крзна. Исправа је била тапија на цркву Ваведења. Гласила је на Атилију као власника. У кутији су биле две бурме.

- Поклон неимара Јована за вас и вашег вереника - рече свештеник. Са унутрашње стране оба прстена су имала урезано по слово А.

- Којег Јована? - упита Атилија - има их два!

- Па има и два прстена - узврати поп и насмеја се. ■

Пише:
Владимир МАТЕВСКИ

Шабац, највећа варош Мачве, имао је 2002. године 55.163 становника. Тужно је да је овај, један од најзначајнијих српских градова, био бројнији према попису из 1991. године када је у њему живело 54.637 становника.

Налази се у западној Србији на обали реке Саве, а развио се око утврђења подигнутих уз реку - Заслон и Бигир Делен. Привредно је, културно и административно средиште Мачванског округа.

Археолошка налазишта у граду и околини потврђују да су на овом простору постојала насеља још у млађем каменом добу, а да су од почетка нове ере овде били Римљани.

Током трајања Немањићке државе, у 13. и 14. веку, Шабац је био у њеном саставу и припадао је Мачванској бановини. Из тог периода датира и име Мачва, које данас означава плодну равницу, која се простира од Шапца ка Дрини, а некада је означавало име града.

Није утврђено где се тај град налазио, јер никакви материјални остаци нису сачувани. Неки историчари помињу могућност да је он био поред Саве, низводно од данашњег Шапца, па се чак доводи у везу постојање овог града са престоницом краља Драгутина који је владао овим просторима почетком 14. века.

Поуздано се зна да је овај српски краљ имао летњиковац у Дебрцу, 25 километара низводно Савом од Шапца, чији остаци постоје сачувани и данас.

Током средњег века, на месту данашњег Шапца постојало је словенско насеље под именом Заслон, што је означавало некакав брег, узвишење, или заклон од водених непогода. Постојање овог насеља забележено је у дубровачким списима из 1454. године.

Име Шабац новијег је датума. Није поуздано утврђено када је настало и како је до данашњег имена града дошло. Постоји више теорија које покушавају да објасне појаву данашњег имена Шапца, али ниједна од њих није потврђена. Највероватнија је она која постанак Шапца тумачи везом са Савом: Сава - Савац - Шабац.

Грб Општине Шабац користи се у три нивоа, као Основни, Средњи и Велики грб.

Блазон Основног грба гласи: На плавом пољу из спуштене таласасте сребрне греде издигне се сребрна тврђава са три кружене куле са кренелацијом и купастим златним крововима, свака са по три лучна прозора у низу отворена пољем; испред средње куле, која је виша од бочних, налази се високи сребрни портал са лучном капијом отвореном пољем, а између бочних кула и капије се види

златни палисадни бедем са плетером.

Од капије се преко дела поменуте таласасте греде пружа златни мост. У десном кантону је процветали сребрни крин златних прашника, а у стопи штита златни сноп жита увезан црвеном траком.

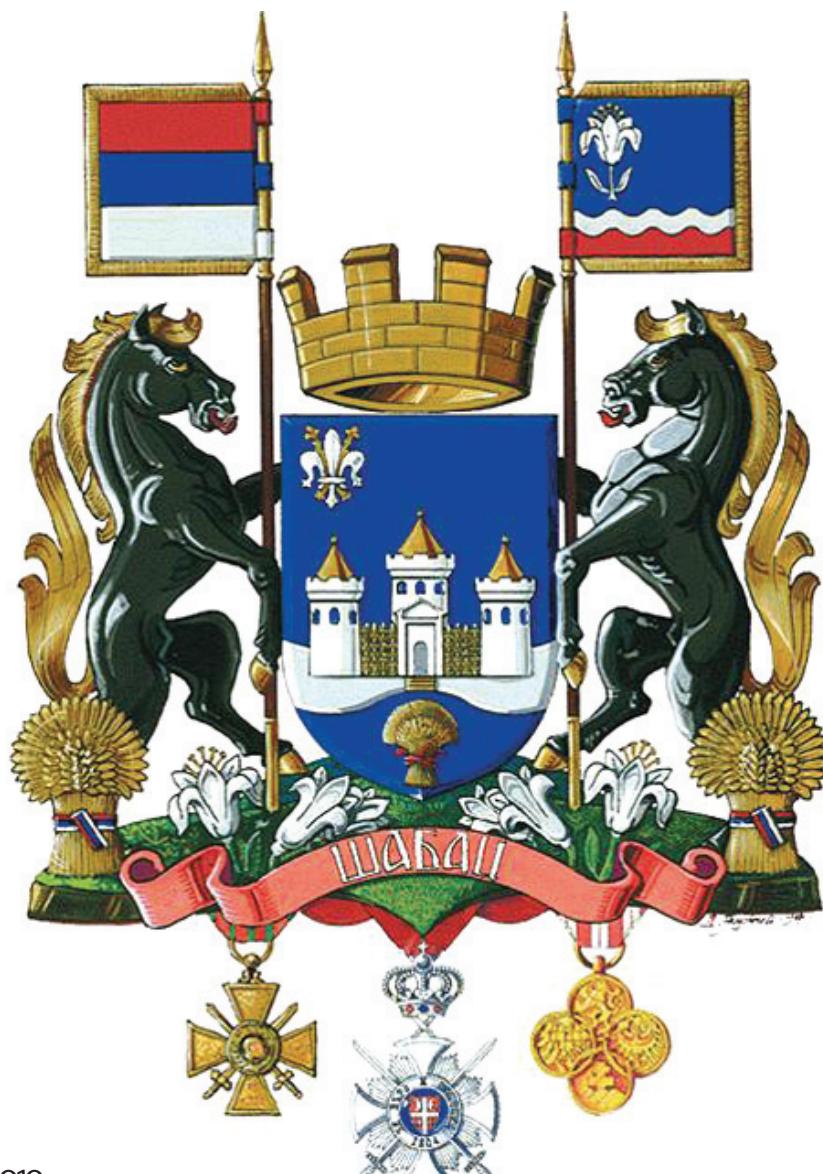
Блазон Средњег грба гласи: Основни грб (На плавом пољу из спуштене таласасте сребрне греде издига се сребрна тврђава са три кружне куле са кренелацијом и купастим златним крововима, свака са по три лучна прозора у низу отворена пољем; испред средње куле, која је виша од бочних, налази се високи сребрни портал са лучном капијом отвореном пољем, а између бочних кула и капије се види златни палисадни бедем са плетером).

Од капије се преко дела поменуте таласасте греде пружа златни мост. У десном кантону је процветали сребрни крин златних прашника, а у стопи штита златни сноп жита увезан црвеном траком), надвишен златном бедемском круном са четири видљива мерлона. Држачи су два пропета вранца златних копита, грива и репова, црвених језика, од којих десни придржава златом оковано громизно копље златног врха са кога се у поље вије златним ресама опшiven стег Србије, а леви исто такво копље и с истим таквим ресама опшiven стег Шапца.

Блазон Великог грба гласи: Основни грб (На плавом пољу из спуштене таласасте сребрне греде издига се сребрна тврђава са три кружне куле са кренелацијом и

купастим златним крововима, свака са по три лучна прозора у низу отворена пољем; испред средње куле, која је виша од бочних, налази се високи сребрни портал са лучном капијом отвореном пољем, а између бочних кула и капије се види златни палисадни бедем са плетером). Од капије се преко дела поменуте таласасте греде пружа златни мост. У десном кантону је процветали сребрни крин златних прашника, а у стопи штита златни сноп жита увезан црвеном траком), надвишен златном бедемском круном са четири видљива мерлона. Држачи су два пропета вранца златних копита, грива и репова, црвених језика, од којих десни придржава златом оковано громизно копље златног врха са кога се у поље вије златним ресама опшiven стег Србије, а леви исто такво копље и с истим таквим ресама опшiven стег Шапца.

Постамент Великог грба је травнато поље обрасло ливадским криновима, које се благо издига у средишту да пружи ослонац штиту. У дну постамента је ружичаста трака исписана сребрним словима ШАБАЦ, а испод траке су одликовања којима је град током своје историје одликован, и то: у средини Орден Карађорђеве звезде с мачевима 4. степена, десно од њега Француски Ратни крст 1914-1918, а лево чехословачки Ратни крст 1914-1918, свако одликовање у прописаној траци. ■

BR bildarchiv preussischer
kulturbesitz

У ИСТОРИЈУ ОТИШАО ЈОШ ЈЕДАН ОСВАЈАЧ РАЈХСТАГА Како се завијорила застава победе

Абдулхаким Исмајлов, један од тројице црвеноармејца који су се, после тешких борби пронесли у најбрањенију зграду Хитлерове Немачке и истакли совјетску заставу победе на зграду Рајхстага, преминуо је у 94. години, у месту Часавјурту, у Дагестану, на северном Кавказу.

Совјетски ветеран и херој, који је преживео пакао Стаљинграда и Берлинске операције, овековечен је, преносе руски медији, на фотографији руског ратног фотографа Евгенија Халдеја. Вешањем ове заставе симболично је означен крај нацистичке Немачке и Другог светског рата.

До краја живота Абдулхаким је био крепак, ведар, али и изузетно популаран у свом завичају. Међутим, и више од шест деценија по завршетку рата за заставу победе везане су бројне недоумице. Кључно питање је - ко је заиста први извешао црвену заставу? Појединци тврде да је Исмајлов само "глумио" поред раније постављене заставе, како би помогао да се камером овеко-

вечи тај тренутак. То, међутим, никако не умањује његов хероизам, јер је у борбама увек био у првим редовима.

Главни чувар заставе победе Аркадиј Дементјев, саборац Исмајлова, у својим мемоарима пише да је Хитлер знато да је Сталјин наредио да се застава победе подигне изнад његове канцеларије.

- Зато је одбрана последњег бедема фашизма била вишеструко појачана. Тамо је погинуло много наших момака. Борили су се до последњег војника за Рајхстаг, на који је јуришало девет наших дивизија и свака је имала заставу - сећа се Дементјев.

Она која је истакнута израђена је од немачке тканине узете у једном берлинском дућану. На свима је сликар Бунтов насликао срп и чекић и звезду, и обележио их бројкама - прва, друга, трећа, четврта...

Према речима чувара заставе победе, први су се на кров немачког парламента попели борци 79. стрељачког корпуса, под командом капетана Макова: Мињин, Бобров, Загитов и Лисимињенко. То се десило 30.

априла 1945. Њихова застава била је учвршћена изнад највише скулптуре на Рајхстагу, богиње победе. Потом је још неколико одважних војника учинило исто.

Застава коју су подигли Алексеј Берест, Михаил Берест и Мелитон Кантарија била је четврта по реду. Они су то учинили око три сата ујутро 1. маја 1945. године, на источном делу крова Рајхстага. Ова застава је остала једина изнад зграде после артиљеријске паљбе којом је срушена стакlena купола и уништene три претходне заставе. Управо је она ушла у историју као застава победе.

Што се тиче филмске хронике о херојском подизању заставе победе после борбе, то је само ефектан потез редитеља, вешта имитација која нема ништа заједничко са стварним догађајима - тврди ратни ветеран.

Даља "биографија" заставе победе не изазива никакве сплетке. Она је изношена после Параде победе 1945. само једном, 1965, поводом 20-годишњице победе. ■

ПО НАЛОГУ МЕДВЕДЕВА

Застава победе сада се користи само по налогу председника Русије Дмитрија Медведева. Чува се у Централном музеју оружаних снага. Забрањено је да се налази у вертикалном положају: сатен од којег је сашивена веома је крхак. Зато је пресавијена и лежи хоризонтално. Из копља је, чак, извађено девет ексерса којима је у мају 1945. била прикуцана. Главице ексерса почела је да на гриза рђа и да квари тканину.

Пише:
Владимир МАТЕВСКИ

Jozef Novák
**HERALDIK
BEZ ERBU**

Juraj Roháč

SLOVENSKÁ
GENEALOGICKO-HERALDICKÁ
SPOLOČNOSŤ

Пише: **Марко Дражић**

Словачка хералдичка сцена: Хералдичар без грба професор др Јозеф Новак

Проф. др Јозеф Новак, историчар и један од најпризнатијих словачких хералдичара, рођен је 1930. у граду Врутки у бившој Чехословачкој. Након завршетка средње школе у Тренчину, уписује се на студије Философског факултета Универзитета Коменског у Братислави као један од првих студената тек отвореног одсека архивистике где је и дипломирао 1955. године.

У то време је почeo да пише и објављујe радове који су се бавили хералдиком, сфрагистиком и генеалогијом. Касније, већ као предавач, остао је веома овим областима и несебично је своје велико знање преносио на млађе генерације студената.

Од 1975. године био је потпредседник Хералдичке комисије при Министарству унутрашњих послова.

Године 1987. постао је доктор историјских наука, а

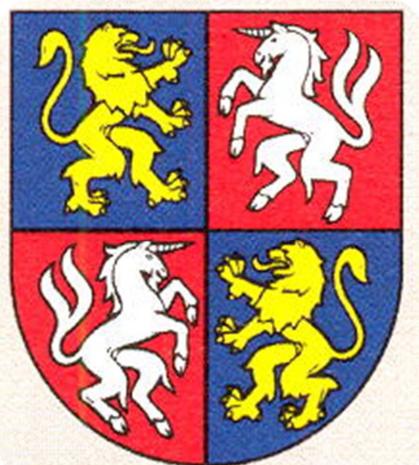
Председник Републике именовао га је за професора Универзитета 1989. године. У времену од 1993. до 1999. године обављао је функцију председника словачког генеалошко - хералдичког друштва.

Носилац је више значајних признања. 2006. године, председник Републике Словачке га је одликовао Орденом Прибиновог Крста III реда за изузетан допринос у областима архивистике и за пионирски рад на пољу помоћних историјских наука, посебно хералдике и сфрагистике.

Др Новак се сматра оснивачем систематског проучавања хералдике у Словачкој. Нарочито су важни његови радови о општинској и племићкој хералдици. Књига "Градски и општински гробови у Словачкој" (Братислава, 1967., Мартин, 1972.) је прва хералдичка монографија која је изашла у тој земљи. Питање племићких гробова обрадио је у двотомном делу "Племићки гробови у Словачкој" (Мартин, 1980. и 1986.). Осим наведених дела објавио је и безброј других књига, радова и чланака, чија заједничка тема јесу помоћне историјске науке.

22. новембра 2010. године др Јозеф Новак напунио је 80. година живота, а прославу је увелиично излазак његове најновије књиге, аутобиографско дело "Хералдичар без грба" чија промоција је заказана за 09. децембар у Тренчину.

Друштво српских гробонасaца "Милош Обилић" овим поводом жели др Новаку срећан јубилеј и да нам још много година крепи душу својим сјајним радовима.

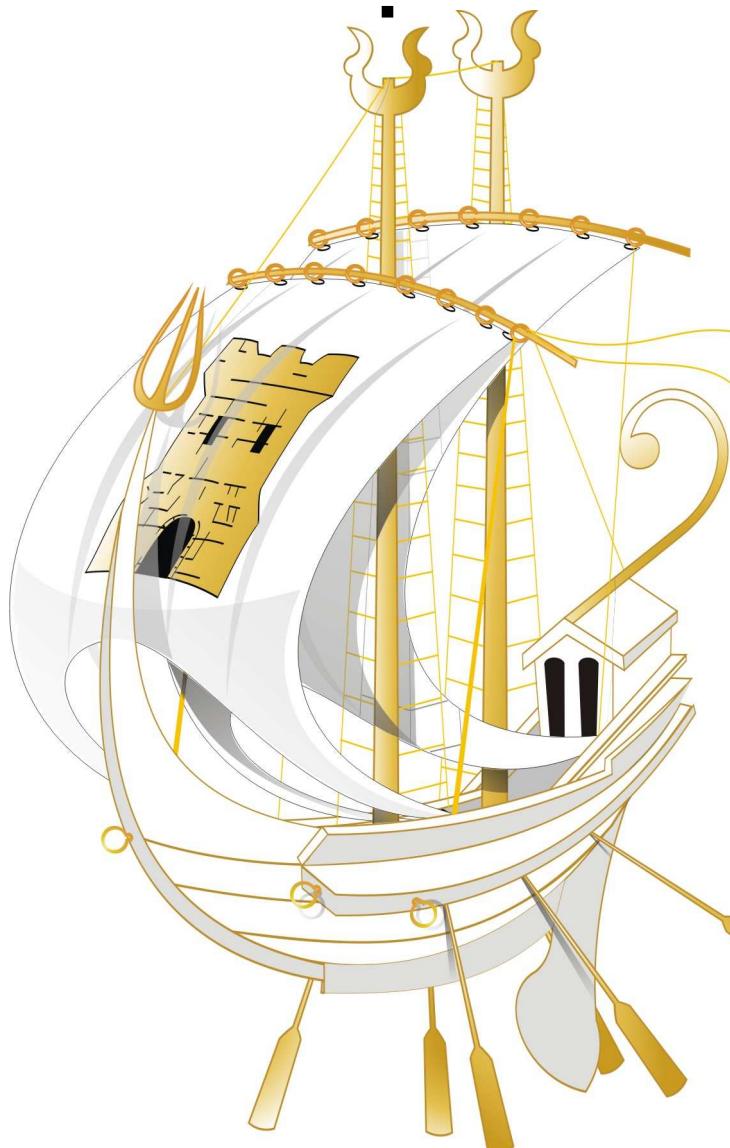
Герб града Вротки

Литература

- ❖ *Príručka diplomatiky, sfragistiky a heraldiky.* (spolu s J. Žudelom) (Bratislava 1956)
- ❖ *Urbáre feudálnych panstiev I.-II.* (spracoval urbáre panstiev Komárno, Halič, Sečany, Somoskő, Trebišov a Makovica) (Bratislava 1959)
- ❖ *Nálezy stredovekých a novovekých mincí na Slovensku.* (spolu s J. Hlinkom a Ľ. Kraskovskou) (Bratislava 1968)
- ❖ *Slovenské mestské a obecné erby* (Bratislava 1967; Martin 1972)
- ❖ *Erby našich miest* (Bratislava 1970)
- ❖ *Cechové znaky* (Bratislava 1975)
- ❖ *Nálezy mincí na Slovensku III.* (spolu s J. Hlinkom, E. Kolníkovou a Ľ. Kraskovskou) (Bratislava 1978)
- ❖ *Rodové erby na Slovensku I.* (Martin 1980)
- ❖ *Rodové erby na Slovensku II.* (Martin 1986)
- ❖ *Erby miest vyhlásených za pamiatkové rezervácie* (Bratislava 1986)
- ❖ *Štátne znaky v Čechách a na Slovensku dnes aj v minulosti* (Bratislava 1990)
- ❖ *Erby a pečate Bratislavы* (Bratislava 1990)
- ❖ *Erby a vlajky miest na Slovensku* (spolu s P. Kartousom a L. Vrteľom) (Bratislava 1991)
- ❖ *Paleografická čítanka* (Martin, 2001)
- ❖ *Lexikón erbov šľachty na Slovensku (Liptovská stolica)* (spolu s P. Vítekom), (Bratislava 2004)
- ❖ *Pečate miest a obcí na Slovensku I-II* (2008)

ХЕРАЛДИЧКИ РЕЧНИК (Г)

GALLEY

лађа са веслицама, галија

GALTRAP

исто што и *caltrap*, врста оружја која се у средњем веку користила за повређивање коњских копита, имала је 4 оштра врха и какогод да се постави један је увек био управан

ОЦИЛО ДЕЦЕМБАР 2010

GAMB

нога звери, најчешће предња шапа лава или неке друге звери (медведа), термин се односи на предео ноге од колена до шапе; ако је приказана одсечена равно или истргнуто назива се шапа (*paw*)

GARB

сноп пшенице или жита

GARDANT (GUARDANT)

звер окренута лицем ка посматрачу; постоје различите позиције, нпр. *rampant gardant* (усправан), *passant gardant* (у пролазу), *statant gardant* (у стојећем ставу); супротан појам је *regardant*, звер тада гледа преко својих леђа, тј. главе окренуте из профила погледа упротив позади; највени положаји се могу применити и за други појам

GARTER, ORDER OF THE

подвезица – симбол једног од најчешћенијих витешких редова истоименог назива (*Order of the Garter*); подвезица је састављена од плавог сомота оивиченог златним нитима и белим сатеном; на подве-

зици је извешена девиза реда: *Honi soit qui mal y pense* - Нека буде срам онога који помисли зло

GAUNTLET

окlopљена рука-вица витеза

GAZE (AT GAZE)

исто као *gardant* или само за јелене и кошуте, тзв. неумољиви поглед; на овај начин се у хералдици описује јелен који мирно стоји и гледа ка посматрачу не скрепући поглед

GOBONY

исто што и *comporée*, ред ква-драта на пољу/штиту различитих боја

GUIDON

гвидон је дуга и танка заставица која пљаничке коњице; пламенац који се вијори на ратним бродовима је "потомак" ове заставице; у хералдичке заставе још спадају и: заставица (*repnnon*), стег (*banner*), стандарта (*standart*), гонфalon (*gonfalone*); хералдичке заставе се разликују и у зависности од тога како су причвршћене за јарбол: барјак (бок заставе је уз јарбол), лабарум (јарбол је у облику крста, застава је окачена о хоризонтални део

GEMELS

ова реч означава појам двострукости; нпр. двоструке греде, што се хералдички може назвати *two bars gemels*

GOLDEN-FLEECE

златно руно, ован преко чијег торза је каиш

GOLPES

круг пурпурне (љубичасте) боје; боја се не истиче у називу или блазону с обзиром да сам назив елемента дефинише боју; иначе, пурпурна боја је боја владара, а када се приказује на грбовима обичних армилера симболизује тугу

GORGED

исто што и *collared*, огрилица, круна или каиш обмотан око врата звери, птице или било којег другог животног елемента

GOS-HAWK

врста сокола

GRIFFIN

грифон, митска животиња састављена од главе и предњих удова орла, торза, задњих удова и репа лава и крила змаја; симбол окретности и снаге; у енглеској хералдици разликује се мушки и женски грифон; мушки грифон нема крила, али зато има смртоносне шиљке који избијају из његовог тела

на доле) и хоругва (јарбол је у облику ћириличног слова Г, застава је боком и горњим делом причвршћена за јарбол)

GULES

црвена хералдичка боја; у црно-белој варијанти приказује се као низ паралелених усправних линија, тзв. метод шрафуре или Петрасанкте (творац овог метода, XVII век)

GUTTÉE (GUOTTE)

капи течности, које варирају у боји у зависности од тога коју течност представљају, имамо следеће врсте:

GUTTÉE-D'EAU капи воде, плаве боје

GUTTÉE-DE-HUILE

капи уља, зелене боје

GUTTÉE-DE-LARMES

капи суза, беле боје

GUTTÉE-DE-OR капи злата, жуте (златне) боје

GUTTÉE-DE-POIX

капи смоле (катарана), црне боје

GUTTÉE-DE-SANG

капи крви, црвене боје

GUTTÉE-REVERSED

капи у неприродном положају

GUTTY

поље или штит испуњен капљицама течности, *guotte* ■